

Bakgrunn for vedtak

Helmikstølen transformatorstasjon

Forsand kommune i Rogaland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Lyse Elnett AS
Referanse	
Dato	25.09.2015
Notatnummer	KN-notat 32/2015
Ansvarlig	Siv Sannem Inderberg
Saksbehandler	Kristian Marcussen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

1 Sammen drag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i dag gitt Lyse Elnett AS konsesjon og ekspropriasjonstillatelse til å bygge nye Helmikstølen transformatorstasjon i Forsand kommune i Rogaland. NVE har også i dag gitt konsesjon til Songesand kraftverk og sendt positiv innstilling til Olje- og energidepartementet på Nordåna, og Dalaåna kraftverk. Å tilknytte disse kraftverkene til en ny transformatorstasjon på Helmikstølen er etter NVEs vurdering den mest rasjonelle måten å realisere og føre ny strømproduksjon ut på nettet i området. NVE har også gitt konsesjon til å legge om tre eksisterende 132 kV ledninger for tilknytning i den nye transformatorstasjonen.

NVE mener Helmikstølen transformatorstasjon ikke vil gi vesentlige negative virkninger for allmenne interesser, men at anlegget vil bli synlig for den nærmeste fritidsbebyggelsen. NVE har satt vilkår i anleggskonsesjonen om utarbeidelse av en miljø-, transport- og anleggsplan, som blant annet skal inneholde beskrivelse av tiltak for å redusere synligheten av transformatorstasjonen.

2 Innhold

1	Sammendrag.....	1
2	Innhold	2
3	Søknaden	3
4	NVEs behandling av søknaden.....	4
4.1	Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon	4
4.2	Innkommne merknader.....	4
5	NVEs vurdering av søknaden etter energiloven.....	6
5.1	Vurdering av tekniske og økonomiske forhold	6
5.1.1	Planlagte kraftverk	6
5.1.2	Vurdering av Helmikstølen transformatorstasjon.....	8
5.1.3	Kostnader.....	9
5.1.4	Utfallsrom for kostnader for kraftproduksjon inkludert nettilknytning.....	9
5.1.5	Vurdering av alternativ tilknytning	10
5.1.6	Oppsummering av tekniske og økonomiske vurderinger	12
5.2	Vurdering av virkninger for miljø, naturressurser og samfunn	13
5.2.1	Visuelle virkninger og friluftsliv	13
5.2.2	Vurderinger av virkninger for kulturminner og kulturmiljø.....	13
5.2.3	Støy.....	13
5.2.4	Vurdering av virkninger for naturmangfold	14
5.2.5	Vurdering av omlegging av eksisterende ledninger	14
5.3	Anleggets utforming og avbøtende tiltak	16
5.3.1	Miljø-, transport- og anleggsplan	16
6	NVEs avveier, konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven.....	17
6.1	Oppsummering av NVEs vurderinger og konklusjon	17
6.2	NVEs vedtak.....	18
7	NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse etter Oregningslova.....	19
7.1	Hjemmel	19
7.2	Omfang av ekspropriasjon.....	19
7.3	Interesseavveining	20
7.3.1	Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt transformatorstasjon.....	20
7.3.2	Vurdering av alternative løsninger	20
7.3.3	Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade	20
7.4	NVEs samtykke til ekspropriasjon	20
7.5	Forhåndstiltredelse	20
8	Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess	22
9	Vedlegg B – Sammenfatning av høringsuttalelser	24

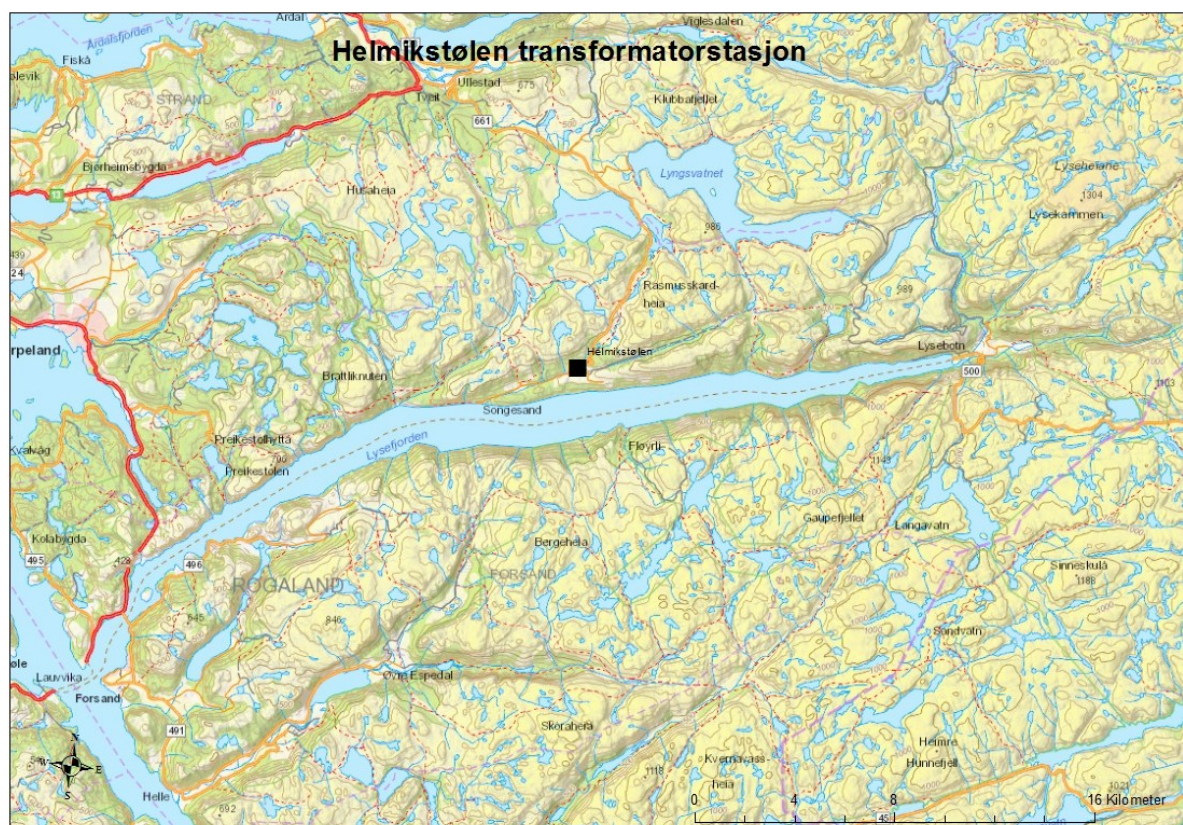
3 Søknaden

Lyse Elnett AS har søkt om konsesjon etter energiloven § 3-1 for bygging av nye Helmikstølen transformatorstasjon, inkludert nødvendige omlegginger av eksisterende ledninger, og adkomstveg. Det er også søkt om ekspropriasjon i medhold av oreigningslova § 2 pkt. 19 for nødvendig grunn og rettigheter for bygging av transformatorstasjonen.

Lyse Elnett begrunner sin søknad om å bygge Helmikstølen transformatorstasjon med innmating av planlagte og omsøkte småkraftverk i området. Dette gjelder Nordåna, Øvre Dalaåna og Dalåna, Sognesand kraftverk I tillegg påpeker Lyse Elnett at transformatorstasjonen vil gi en fullverdig tilkobling av nettet til eksisterende Flørli kraftverk og tosidig tilkobling av 132 kV-ledningen Lysebotn-Dalen og 132 kV-ledningen Lysebotn Trondsholen.

Lyse Elnett AS søker om konsesjon for å bygge en ny transformatorstasjon bestående av seks bryterfelt med 132 kV spenning, en transformator med ytelse 35 MVA og spenningsomforming 132/22 kV, et 22 kV koblingsanlegg, og en cirka 195 meter lang adkomstveg til stasjonen med cirka fire meter bredde. I tillegg søker Lyse Elnett om å legge om eksisterende 132 kV-ledninger (Flørli, Lysebotn – Tronsholden, og Lysebotn – Dalen).

Totalt er det behov for 7960 m² for etablering av transformatorstasjonen. Kostnaden er beregnet til cirka 38 millioner kroner.

Figur 1 - Oversiktskart over plasseringen av Helmikstølen transformatorstasjon

Figur 2 - oversiktskart over ledninger og kraftverk i nærheten av konsesjonssøkte Helmikstølen transformatorstasjon.

4 NVEs behandling av søknaden

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A.

4.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden ble sendt på høring sammen med konsesjonssøkte Songesand kraftverk, Øvre Dalaåna kraftverk, Dalaåna, og Nordåna kraftverk (Småkraft AS) og søknad om overføring av vann fra Daladalen til Lyngsvatn (Lyse produksjon AS). Frist for å komme med uttalelser ble satt til 14.02.2014.

De berørte kommunene ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden ble kunngjort to ganger i lokale aviser og Norsk lysingsblad.

Hvilke instanser som fikk søknaden på høring framgår av vedlegg B.

NVE fatter vedtak for Songesand kraftverk, mens det fremmes innstilling til Olje- og energidepartementet for Nordåna, Dalaåna og Øvre Dalaåna kraftverk.

4.2 Innkomne merknader

NVE mottok totalt 11 uttalelser som gjaldt søknad om konsesjon for bygging av Helmikstølen transformatorstasjon. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegg B. Lyse Elnett AS kommenterte uttalelsene i brev av 24.04.2014.

Mange av høringsinstansene er positive til etablering av transformatorstasjonen, da den vil legge til rette for utbygging av småkraft og bidra til bedre strømforsyning i området. Flere er opptatt av at transformatorstasjonen tilpasses terrenget så godt som mulig.

5 NVEs vurdering av søknaden etter energiloven

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper et omsøkt prosjekt har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE vurdere tekniske og økonomiske virkninger av transformatorstasjonen, i tillegg til virkninger for miljø, naturressurser og samfunn.

5.1 Vurdering av tekniske og økonomiske forhold

5.1.1 Planlagte kraftverk

Småkraft AS har søkt konsesjon for fire kraftverk i området. Under er en kort beskrivelse av kraftverkene og omtale av nettilknytning for disse.

Nordåna, Dalaåna og Øvre Dalaåna kraftverk

Transformatoren i Helmikstøl må dimensjoneres ut fra hvilke kraftverk i området som eventuelt får konsesjon og størrelsen på disse kraftverkene. Nordåna er planlagt med installert effekt på 2 MW og Dalaåna er planlagt med installert effekt på 9,9 MW. Øvre Dalaåna er planlagt med installert effekt på 2,9 MW. Det er søkt om en felles nettløsning for disse tre kraftverkene som innebærer en cirka 1,5 kilometer lang jordkabel fra Dalaåna til Nordåna kraftverk og en cirka 1,5 kilometer lang 22 kV jordkabel fra Øvre Dalaåna til Nordåna kraftverk. Videre er det søkt om en jordkabel fra Nordåna kraftverk til Helmikstølen som knytter alle kraftverkene til transformatorstasjonen.

Det var i utgangspunktet søkt om konsesjon for å bygge en 22 kV luftledning fra Nordåna kraftverk til Helmikstølen. I e-post av 10.08.2015 søker Småkraft AS om å bygge denne som jordkabel i vegggrøft. Begrunnelsen for å ikke tilknytte denne i medhold av områdekonsesjonen til Forsand Elverk tilsvarende som for Songesand kraftverk, er at det ikke er noe nett for forbruk i dette området, med unntak av eksisterende 8,5 kV som planlegges revet.

Følgende kostnader er oppgitt for de elektriske anleggene i Nordåna og Dalaåna (MNOK):

Priser per 2010	Nordåna	Dalaåna	Totalt
Kraftstasjon, bygg	2,5	3,5	6
Maskin og elektro	7,6	24,5	32,1
Kraftlinje	1	5,8	6,8
Totalt	11,1	33,8	44,9

Ifølge erfaringstall (REN-katalog) er kostnaden for en 2 km lang TSLE Al 240 kabel 1,2 millioner kroner med grøft. Dette er det tverrsnittet som gir minst tap ved tilknytning av Nordåna og Dalaåna kraftverk. Tilstrekkelig tverrsnitt på kabelen fra Dalaåna til Nordåna er TSLE AL 150, kostnad for denne er 345 000 kr, kostnad for TSLE 240 er 445 000 kr for 1,5 km. Trekking i rør koster 451 000 kr. I tillegg kommer kostnad for koblingsanlegg. Oppgitte kostnader for nettilknytning frem mot Helmikstøl er etter NVEs vurdering fornuftig.

Songesand kraftverk

Songesand kraftverk er planlagt med en generator med ytelse på 9,5 MVA og installert effekt på 8,55 MW. Generatorspenning er på 6,6 kV, og kraftstasjonen er planlagt med en transformator på 11,3 MVA og omsetning 6,6/22 kV.

Søknaden inkluderer nettilknytning med en 50 m lang jordkabel. Videre er kraftverket planlagt tilkoblet 22 kV nett via en ny 22 kV ledning i eksisterende linjetrasé for 8,5 kV ledning til Helmikstølen. Denne 22 kV ledningen omsøkes ikke da den kan bygges i medhold av områdekonsesjonen til Forsand Elverk. Ifølge Småkraft er dette diskutert med Forsand Elverk. De opplyser i e-post av 08.06.2015 at de ikke har motforestillinger til å oppruste eksisterende distribusjonsnett til 22 kV. Tilknytning til nytt 22 kV kan ifølge Forsand Elverk løses ved etablering av en ny nettstasjon i enden av dagens ledning og ved en eventuell oppgradering vil det bli utregnet anleggsbidrag etter gjeldende regler.

Fritidsboliger og fastboende i Songesandområdet får i dag elektrisk forsyning over denne 8,5 kV-ledningen fra Lysebotn. Songesand ligger langt fra Lysebotn, ca. 20 km. Det er derfor ikke praktisk mulig å tilknytte Songesand kraftverk til eksisterende 8,5 kV ledning. Det er planer om at kundene skal forsynes fra 22 kV-nettet som bygges ut under Helmikstølen i forbindelse med småkraftutbyggingen. Kundene er under Forsand Elverks områdekonsesjon, men det er Lyse Energi som eier ledningen fra Lysebotn. Forsand Elverk har ikke kommentert søknadene for Helmikstølen og Songesand, men søkte opprinnelig om konsesjon for Songesand kraftverk. Forsand Elverk har inngått avtale med Småkraft AS som overtok planene for Songesand kraftverk. I Forsand Elverk sin melding i forbindelse med planene for Songesand, er det opplyst om at ledningen fra Lysebotn er i dårlig forfatning. For områdekonsesjonær Forsand Elverk er det ikke økonomisk realiserbart med ny forsyning i området hvis dette skal gjøres kun av elverket. En ny forsyning til Songesand-området henger derfor sammen med Småkraft AS sine planer for Songesand kraftverk.

Kostnader for nettilknytningen er ikke oppgitt som egen kostnad i søknaden. Det er oppgitt en kostnad for kraftstasjon, maskin og elektro på 12,2 millioner og en kostnad for kraftledninger og veier på 1,5 millioner kroner. Kostnaden for en 22 kV luftledning på 3 km mellom Songesand og Helmikstølen med tverrsnitt 95 mm² er cirka 2 millioner kroner, som kommer i tillegg til de oppgitte kostnadene. Dette vil uansett ikke ha stor betydning for de totale utbyggingskostnadene, som vil øke fra 3,1 til 3,2 kr/kWh.

5.1.2 Vurdering av Helmikstølen transformatorstasjon

Figur 2 viser eksisterende 132 kV nett, plassering av Helmikstølen og de planlagte kraftverkene. Nordåna, Dalaåna og Øvre Dalaåna er planlagt øst for Helmikstølen. Songesand er planlagt vest for Helmikstølen, jf. figur 1.

I området er det et kraftverk i dag, Flørli kraftverk, med ytelse 89 MVA (80 MW) som ligger på sørsiden av Lysefjorden. Dette er koblet mot de to ledningene som i dag går mellom Lysebotn og Tronsholen via et fjordspenn mot Helmikstølen. En ny Helmikstølen transformatorstasjon vil gi dette kraftverket en fullverdig tilkobling til nettet.

I forbindelse med søknad om Lyse-Stølaheia, er en av ledningene mellom Lysebotn og Tronsholen planlagt sanert. Ny stasjon i Helmikstøl vil gi en tosidig tilkobling av gjenværende 132 kV-ledning Lysebotn-Tronsholen og 132 kV ledning Lysebotn-Dalen. Dette gir Lyse nett enklere drift og bedre utnyttelse av 132 kV-nettet. Dette er ikke hovedbegrunnelsen for stasjonen men det er en ekstra nyttevirksomhet.

5.1.3 Kostnader

Kostnader for omsøkt alternativ med ny transformatorstasjon i Helmikstøl er oppgitt i søknaden:

Tabell 1: Kostnader for transformatorstasjon

Tomt, opparbeiding, veganlegg, gjerde etc.	5,5	MNOK
Bygning og transformatorsjakt	2,2	MNOK
Transformator 132/22 kV, 35 MVA, luftkjølt, inkl. transport	4,0	MNOK
5 linjefelt og 1 transformatorfelt 132 kV	15	MNOK
Omlegging av eksisterende ledninger og tverrstrekk til trafo	3,8	MNOK
22 kV-anlegg og styrestrømanlegg	1,8	MNOK
Kontrollanlegg	3,0	MNOK
Prosjektering, byggherreadministrasjon	2,7	MNOK
Total kostnad	38	MNOK

Ifølge erfaringstall for regionalnett er kostnaden for en 132/22 kV transformator mellom 4 og 6 millioner kroner. Avhengig av om kun Nordåna og Dalaåna realiseres eller alle fire kraftverkene blir bygget er nødvendig transformatorstørrelse mellom 15 og 25 MVA og da er 4 millioner realistisk kostnad. Kostnaden for 6 stk. 132 kV felt på 15 millioner kroner stemmer godt overens med erfaringstall.

5.1.4 Utfallsrom for kostnader for kraftproduksjon inkludert nettilknytning

NVE har vurdert hvordan produksjonskostnadene påvirkes av kostnadene for Helmikstøl transformatorstasjon, og hvordan kostnaden blir hvis ikke alle de planlagte kraftverkene realiseres. Kostnad for Helmikstøl transformatorstasjon er 38 MNOK. Siden en ny transformatorstasjon også vil gi nyttevirknninger for Lyse Elnett sitt 132 kV nett, er kostnadene for 132 kV ekskludert i den videre beregningen. Under følger vurderinger av hvordan kostnaden per kWh påvirkes totalt med kostnader Småkraft AS vil ha i anleggsbidrag til Helmikstøl transformatorstasjon, og hvordan kostnaden påvirkes av at noen av kraftverkene ikke realiseres.

Tabell 2 nedenfor er en sammenstilling av kostnadene

Tabell 2: Produksjonskostnader

Kraftverk	Produksjon [GWh]	Totalkostnad kraftverk og nettilknytning frem til, men uten Helmikstøl [mill kr]	Kostnad [kr/kWh]
Nordåna og Dalaåna	46	138	3
Songesand	26,2	83	3,2
Øvre Dalaåna	8,1	42,5	5,2
Totalt for alle 4 kraftverkene	80,3	263,5	3,3

Hvorvidt Songesand får konsesjon eller ikke vil ikke ha så stor betydning for prisen på kraftproduksjonen når kostnaden for Helmikstøl transformatorstasjon inkluderes. Det vil allikevel være lønnsomt å tilknytte kun Nordåna og Dalaåna til Helmikstøl. I tabellen nedenfor er antatt kostnad for tilknytning i Helmikstølen transformatorstasjon inkludert.

Kraftverk som ev. får konsesjon	Produksjon (GWh)	Utbyggingskostnad med bidrag til Helmikstølen trafo (mill kr.)	Kostnad (kr/kWh)
Songesand, Dalaåna, Øvre Dalaåna og Nordåna	80,3	282,7	3,5
Nordåna, Dalaåna og Øvre Dalaåna	54,1	200	3,7
Nordåna, Dalaåna og redusert Øvre Dalaåna	50,5	190	3,8
Nordåna og Dalaåna	46	157	3,4
Songesand, Nordåna og Dalaåna	72,2	240,2	3,3
Kun Songesand	26,2	102,2	3,9

5.1.5 Vurdering av alternativ tilknytning

I søknaden er det ikke oppgitt alternativ løsning for tilknytning av kraftverkene. NVE har vurdert tilknytning til Lysebotn som alternativ til Helmikstøl. Dette innebærer å bygge en ny 22 kV-ledning i

samme trasé som det i dag går en 8,5 kV ledning mellom Lysebotn og Songesand. Dette er en strekning på 18-19 km (16 km fra Helmikstøl), og for å ha kapasitet til å overføre produksjon på ca. 25 MW, uten for store spenningsvariasjoner må den ha et tverrsnitt tilsvarende FeAl 240. Kostnaden for ledningen blir da ca. 15-20 millioner kroner. I tillegg må det etableres en ny 132/22 kV transformator i Lysebotn med 132 kV og 22 kV felt. Dette gir følgende kostnader, basert på erfaringstall:

Kostnad for transformator med montasje og anleggsarbeid mm	6,5 MNOK
Kostnad for 132 kV felt	3,1 MNOK
Kostnad for to 22 kV felt	1,7 MNOK
Totalkostnad uten ledning	11,3 MNOK
Totalkostnad med ledning	32 MNOK

Kostnad for en ny 22 kV forbindelse til Lysebotn og ny 132/22 kV transformator i Lysebotn er svært usikre, og det er usikkert om det er plass til en ekstra transformator i Lysebotn. En 22 kV ledning til Lysebotn vil også gi høyere tap med 16 km lengre 22 kV overføring. Det gir økte tap på ca. 1000 kW med luftledning som utgjør en tapskostnad på cirka 1 million kroner per år. Med en økonomisk levetid på 40 år og kalkulasjonsrente på 4 % vil det gi en nåverdi av økte tapskostnader på over 19 millioner kroner.

I forbindelse med etableringen av en 420 kV kraftledning mellom Lyse transformatorstasjon og Stølaheia har Statnett planer om å bygge om deler av eksisterende 8,5 kV ledning til jordkabel fra Helmikstølen til Lyse, men da tilrettelegge for 22 kV. Det vil være nødvendig med tverrsnitt på 630 mm² eller tilsvarende på kabelen om alle kraftverkene skal tilknyttes. Kostnaden for denne er antakelig på over 10 millioner kroner, da en tilsvarende 12 kV kabel på 16 km koster 8,8 MNOK ifølge erfaringstall. I tillegg kommer grøftekostnader på 5 millioner kroner. Total kostnad for kabling blir da over 15 millioner kroner.

Kabel gir litt mindre tap enn luftledning, 700 kW som gir en årlig kostnad på 700 000 kr. Over en 40 års analyseperiode blir nåverdien av denne tapskostnaden 13,3 millioner.

Hvis kun Nordåna og Dalaåna blir realisert av kraftverkene, blir tapene 250 kW. Nåverdien av tapene blir da 4,8 millioner NOK.

Nedenfor er lønnsomheten for de ulike alternativene vurdert, ved å se på total kostnad for kraftverkene med de ulike alternative nettilknytningene. Dette gjelder kostnad for enten ny stasjon i Helmikstøl (Alternativ 1) med de kostnader som antas å belastes kraftprodusentene (halvparten av total kostnad), eller kostnad for 22 kV kabel fra Helmikstøl til Lysebotn og transformering i Lysebotn (nullalternativ), og økte tapskostnader med 22 kV kabel til Lysebotn (nullalternativet).

Alternativ 1: Omsøkt alternativ med Helmikstøl transformatorstasjon. Kun kostnader som antas å belastes kraftprodusentene er tatt med.

Nullalternativ: Tilknytning til distribusjonsnettsledning til Lysebotn. Krever oppgradering til 22 kV og dermed transformering også i Lysebotn, men er da ikke behov for ny stasjon i Helmikstøl. Dette alternativet gir økte tapskostnader og dette er tatt med i kostnadene

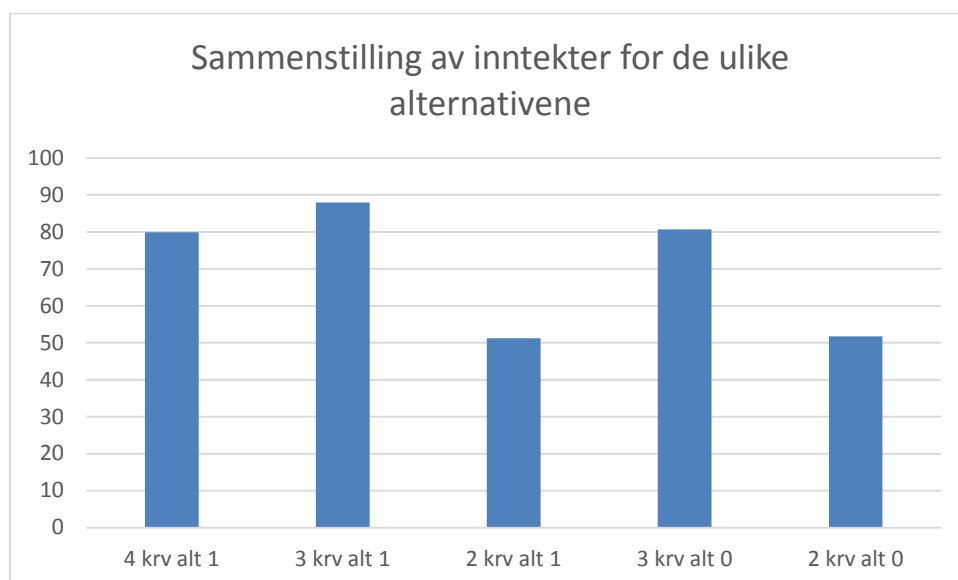
Usikkerhet: Kostnad for ombygging av 132 kV ledninger og 132 kV felt i Helmikstøl er ikke

med i elektrokostnadene da dette tiltaket er ansett som en nytte for Lyse Elnett og ikke en del av kostnaden for kraftprodusenten. Kostnad for ny transformator i Lysebotn er basert på erfaringstall. Det er usikkert hvilke tiltak som for øvrig vil være nødvendige i Lysebotn.

Følgende kraftverkssammensetninger er vurdert:

4 krV	Songesand, Øvre Dalaåna, Dalaåna og Nordåna
3 krV	Songesand, Dalaåna og Nordåna
2 krV	Dalaåna og Nordåna

Det er sett på en analyseperiode på 40 år, kalkulasjonsrente på 6 %, fremtidig kraftpris kraftpris på 25 øre/kWh og støtteordning på 15 øre/kWh i 15 år. Utbygging av fire kraftverk med Øvre Dalaåna gir dårligere lønnsomhet og er ikke med i vurdering av nullalternativet. Sammenstilling av nettonåverdi med støtteordning gir følgende lønnsomhet for alternativene.

Figur 3: Lønnsomhet for de ulike alternativene

Denne sammenstillingen viser at med de forutsetningene som er satt for kostnader er det klart mest lønnsomt om alle tre kraftverkene blir realisert og da med tilknytning til Helmikstøl. Hvis kun Dalaåna og Nordåna realiseres vil alternativet med 22 kV kabel til Lysebotn komme like godt ut som alternativet med ny transformator i Helmikstøl.

Lyse Elnett har vurdert hvorvidt 20 MW produksjon kan tilknyttes Helmikstølområdet med 20 km overføringskabel på 22 kV til Moen i Lysebotn som et alternativ for omsøkt regionalnettstasjon på Helmikstøl. Selv med høyt tverrsnitt vil belastning på kabelen være stor. Det er ikke gjort stabilitetsanalyse, men det er indikatorer for at en slik tilknytning kan være en utfordring for spenningsstabiliteten.

Om produksjonen skulle tilknyttes via 22 kV kabel til Moen ville det være mange aktører involvert, noe som gir utfordringer og økt usikkerhet, både med hensyn til kostnadsfordeling, og tidspunkt for realisering. Statnett har planer om å kable dagens 8,5 kV-ledning i forbindelse med bygging av Lyse-Stølaheia. Lyse produksjon eier denne ledningen i dag og har områdekonsesjon fra Lysebotn mot

Helmikstøl, mens Forsand Elverk har områdekonsesjon fra Helmikstølområdet til Songesandområdet. Lyse Produksjon benytter denne ledningen til styring av sine anlegg i området i tillegg til forsyningen til Forsand Elverks kunder i Songesand. Ved en eventuell omlegging av denne ledningen til jordkabel for å gi plass til 420 kV luftledningen Lyse-Stølaheia, før det er tatt en endelig avgjørelse for de planlagte kraftverkene, vil det være vanskelig å begrunne et mye høyere tverrsnitt på denne kabelen for å tilrettelegge for kraftverkene, uten å være sikret anleggsbidrag for denne kapasitetsøkningen. NVE vurderer at tilknytning av kraftverkene på 22 kV-nettet til Moen, vil være en dårligere løsning enn Helmikstøl transformatorstasjon både økonomisk, teknisk og gjennomføringsmessig.

5.1.6 Oppsummering av tekniske og økonomiske vurderinger

NVEs analyser viser at det er kapasitet i regionalnettet til omsøkt småkraftproduksjon som er planlagt tilknyttet Helmikstøl transformatorstasjon. Med eksisterende nett, er det kun Øvre Dalaåna kraftverk som kan bygges men dagens ledning er i dårlig forfatning og har ikke kapasitet til større innmating av småkraftproduksjon. Dersom to eller tre av de andre kraftverkene bygges, mener NVE at det er bedre å bygge Helmikstøl transformatorstasjon som omsøkt enn å oppgradere eksisterende 8,5 kV ledning til 22 kV fra Sognesand til Lysebotn både på grunn av kapasitet, spenningsstabilitet og nettap. Siden en ny transformatorstasjon i Helmikstøl i tillegg til tilknytning av småkraft også gir nytte for drift av regionalnettet, mener NVE det er mer teknisk og økonomisk fornuftig med etablering av Helmikstølen transformatorstasjon.

5.2 Vurdering av virkninger for miljø, naturressurser og samfunn

5.2.1 Visuelle virkninger og friluftsliv

Helmikstølen transformatorstasjon vil ligge i en avstand på cirka 200 meter fra nærmeste hytte. Gårdsbruket Helmikstøl ligger cirka 500 meter unna den planlagte plasseringen av transformatorstasjonen. Transformatorstasjonen vil ikke bli synlig fra Lysefjorden. Fjernvirkningene av å etablere en transformatorstasjon ved Helmikstølen vurderes av NVE som små og negative virkninger for friluftsliv som følge av økt synlighet vil etter NVEs vurdering være knyttet til brukere av fritidsbebyggelsen i nærområdet. Det er også planlagt tilknytning av tre eksisterende 132 kV-ledninger som i dag går på nordsiden av den planlagte plasseringen av Helmikstølen transformatorstasjon. NVE mener tilkoblingen av disse ledningene ikke vil forsterke de visuelle virkningene av transformatorstasjonen, da det ikke skal bygges mer 132 kV-ledninger i området enn de som går der i dag.

5.2.2 Vurderinger av virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Ifølge kulturminnedatabasen «Askeladden» ligger det ingen automatisk freda kulturminner i planområdet eller i nærheten av planområdet for transformatorstasjonen. Kulturmiljøet Helmikstølen ligger over 500 meter unna transformatorstasjonen og vil ha noe innsyn til anlegget. Ifølge Rogaland fylkeskommune vil ikke transformatorstasjonen komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner.

5.2.3 Støy

En høringspart har vært bekymret for støy fra transformatorstasjonen. Av ”Veileder til Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (støyretningslinjen)” (TA-2115/2005) går det frem at for store transformatorstasjoner bør minimum anbefalte grenseverdier

for industristøy i ”Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging” (T 1442) benyttes. I T-1442 er anbefalte grenseverdier for industri som følger:

Støykilde	Støynivå på uteplass og utenfor rom med støyfølsom bruk	Støynivå utenfor soverom, natt kl. 23 -07
Industri havner og terminaler	Uten impulslyd: 55 L_{den} Med impulslyd: 50 L_{den}	45 L_{night} , 60 L_{5AF}

L_{den} er gjennomsnittlig støynivå over et år. L_{den} vektlegger støy på kvelds- og nattetid ved at støy om kvelden (kl. 19-23) tillegges 5 dBA og støy om natten (kl. 23-07) tillegges 10 dBA. Det går også frem av veilederen at krav for industri med impulslyd benyttes også ved forekomst av rentoner. Støynivåene gitt i T-1442 er retningsgivende og ikke absolutte.

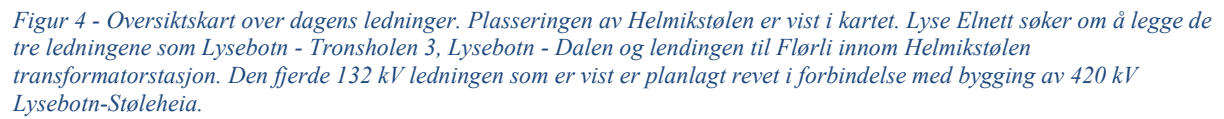
Lyse Elnett AS har på bakgrunn av dette utarbeidet en støyrapport for transformatorstasjonen. Denne viser at nærmeste fritidsbolig ikke vil få støyverdier over de anbefalte grenseverdiene i T-1442. Støyen kan bli hørbar fra nærmeste fritidsbebyggelse (cirka 300 meter unna), men støyverdiene vil ligge innenfor hva samfunnet har satt som rammer for akseptabelt nivå.

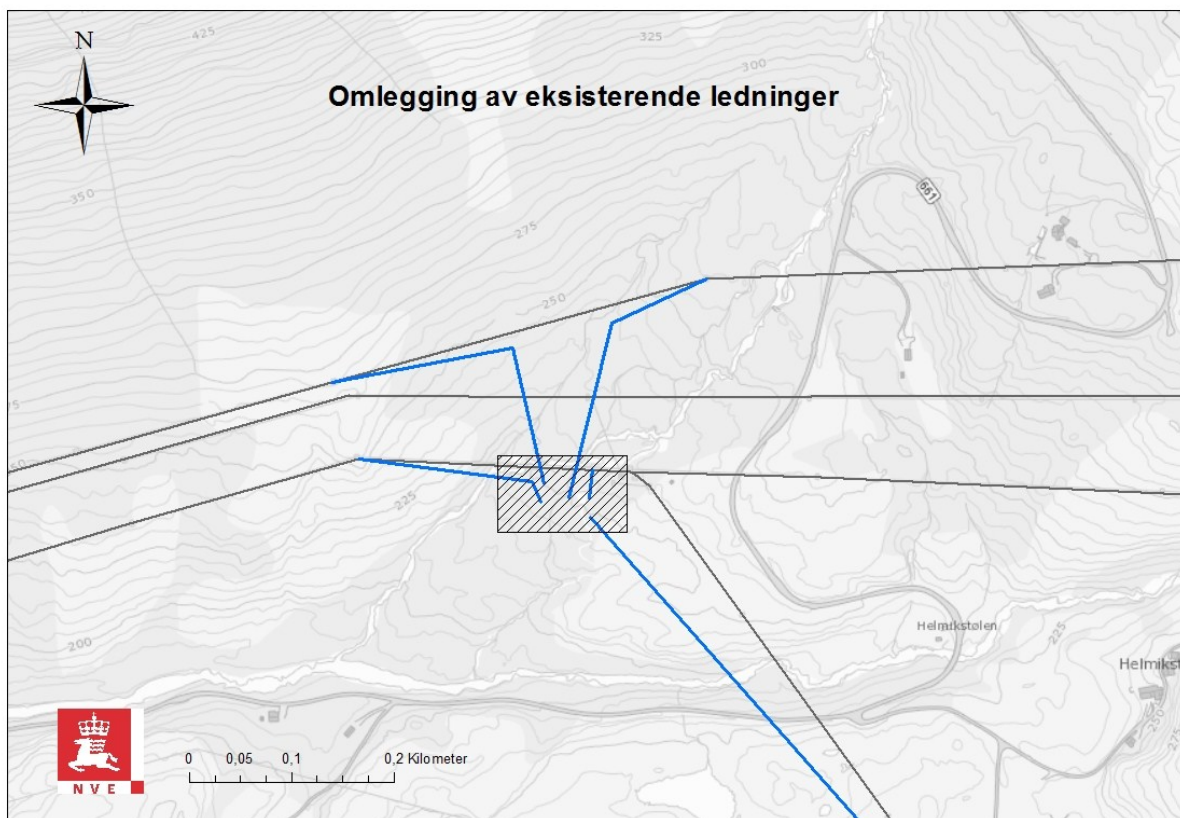
5.2.4 Vurdering av virkninger for naturmangfold

Det er ikke registrert prioriterte naturtyper eller truede arter i eller i nærheten av planområdet. Fylkesmannen i Rogaland har også i sin høringsuttalelse vurdert at plasseringen av transformatorstasjonen ikke er i konflikt med verneverdige forekomster. NVE mener etableringen av Helmikstølen transformatorstasjon ikke vil medføre negative virkninger for naturmangfoldet.

5.2.5 Vurdering av omlegging av eksisterende ledninger

Som følge av etableringen av Helmikstølen transformatorstasjon, har Lyse Elnett AS søkt om å koble til tre eksisterende 132 kV-ledninger til transformatorstasjonen. De tre ledningene som søkes tilkoblet er 132 kV-ledningen fra Flørli kraftverk, 132 kV-ledningen Lysebotn – Tronsholen og 132 kV Lysebotn – Dalen. 132 kV-ledningen fra Flørli kraftverk er per i dag koblet på 132 kV-ledningen Lysebotn – Tronsholen.

Figur 5 viser omlegging av dagens ledninger inn til nye Helmikstølen transformatorstasjon. Den midterste av de tre ledningene er omsøkt revet som følge av søknaden om bygging av 420 kV Lyse – Stølaheia.

Omlegging av ledningen til Flørli vil medføre en noe endret vinkel på den siste delen av traseen. Endringen vurderes som marginal og til å ikke medføre noen negative virkninger. Ledningen Lysebotn - Tronsholen går i dag over plasseringen av transformatorstasjonen og vil ikke medføre noen vesentlig endring av trasé. Tilkobling av 132 kV-ledningen Lysebotn – Dalen, vil medføre flere vinkelmaster da ledningen planlegges ført inn og ut av stasjonen. Dette vil gi økt synlighet av ledningen. Totalt sett mener NVE at omleggingene som vist på kartet ovenfor ikke vil medføre noen vesentlig nye ulemper for allmenne interesser.

5.3 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

5.3.1 Miljø-, transport- og anleggsplan

Etter NVEs erfaring kan en miljø-, transport- og anleggsplan bidra til å redusere eller unngå negative miljøvirkninger ved bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger og transformatorstasjoner. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. Flere høringsinstanser har bedt om at det stilles vilkår som gjør at transformatorstasjonen blir minst mulig dominerende i terrenget. Lyse Elnett opplyser at stasjonsplasseringen og adkomstvegen er planlagt sammen med grunneieren. Transformatorstasjonen vil kunne bli synlig fra bebyggelsen ved Helmikstøl. Lyse Elnett har i konsesjonssøknaden vurdert at aktuelle avbøtende tiltak vil kunne være tildekking av fyllinger og skjæringer, fargesetting av stålstativer og riving av eksisterende 8,5 kV-ledning. NVE mener dette er tiltak som kan følges opp gjennom en miljø-, transport- og anleggsplan, men vi vil drøfte de ulike tiltakene nedenfor.

Visualiseringer av transformatorstasjonen viser at den vil bli synlig fra bebyggelsen på Helmikstølen. Kamouflering av anleggskomponentene ville kunne redusert denne visuelle virkningen, men eksisterende kraftledninger som går gjennom dalen er også synlig fra bebyggelsen. Etter NVEs mening vil det ha liten effekt å kun kamuflere en av komponentene (transformatorstasjonen), når de eksisterende ledningene som går gjennom dalen skal bestå. Sett fra fritidsbebyggelsen er det NVEs oppfatning at dagens kraftledninger vil være like iøynefallende som etablering av en ny transformatorstasjon. NVE vil derfor ikke sette vilkår om å kamuflere anleggskomponentene av stasjonen.

Tildekking av fyllinger og skjæringer vil kunne redusere synligheten av terrenginngrepene som må gjøres for å etablere transformatorstasjonen, både fra området rundt stasjonen og fra adkomstveien til stasjonen. NVE vurderer dette som et virkningsfullt og lite kostnadskrevende tiltak for å redusere synlighet. Endelig utforming og tiltak kan avklares gjennom en miljø-, transport- og anleggsplan.

Helmikstølen er i dag forsynt via en 8,5 kV kraftledning fra Lyse kraftverk. En eventuell sanering av denne ledningen forutsetter at ny forsyning til bebyggelsen i området etableres, enten fra Helmikstølen transformatorstasjon eller ved etablering av en ny forsyning fra Lysebotn. Statnett har opplyst at de ønsker å bygge om denne ledningen til en jordkabel i forbindelse med 420 kV kraftledningen mellom Lyse og Stølaheia, som er under planlegging.

6 NVEs avveiiinger, konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

NVE har vurdert Lyse Elnett AS sin søknad om å få bygge nye Helmikstølen transformatorstasjon. Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlag og tekniske, økonomiske, samfunns- og miljømessige virkninger.

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper det omsøkte prosjektet har for samfunnet som helhet. Det kan innvilges konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative, jf. energiloven § 1.

Det er kun noen virkninger av tiltaket som kan tallfestes og som kan omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader osv.). De aller fleste virkningene ved etablering av kraftoverføringsanlegg, er såkalt ikke-prissatte virkninger (virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv.). Slike virkninger kan vanskelig tallfestes, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

6.1 Oppsummering av NVEs vurderinger og konklusjon

Bakgrunnen for søknad om konsesjon og ekspropriasjon er søknader om bygging av nye vannkraftverk i området nord for Lysefjorden. NVEs analyser viser at det er kapasitet i regionalnettet til omsøkt småkraftproduksjon som er planlagt tilknyttet Helmikstølen transformatorstasjon. Med eksisterende nett, er det kun Øvre Dalaåna kraftverk som kan bygges men denne ledningen er i dårlig forfatning og har ikke kapasitet til større innmating av småkraftproduksjon. Dersom to eller tre av de andre kraftverkene bygges, mener NVE at det er bedre å bygge Helmikstølen transformatorstasjon som omsøkt enn å oppgradere eksisterende 8,5 kV ledning til 22 kV fra Sognesand til Lysebotn både på grunn av kapasitet og nettap.

NVE mener det er få ulemper knyttet til etableringen av en eventuell ny transformatorstasjon på Helmikstølen. Ulempene er etter NVEs vurdering knyttet til visuelle virkninger og støy fra transformatorstasjonen for brukere av nærområdet.

Med bakgrunn i ovenstående vurderer NVE at etableringen av Helmikstølen transformatorstasjon, vil gi større fordeler enn ulemper for samfunnet og vi vil derfor gi Lyse Elnett AS konsesjon til å bygge nye Helmikstølen transformatorstasjon i Forsand kommune i Rogaland. For å redusere ulempene i anleggsperioden vil NVE sette vilkår om at Lyse Elnett AS utarbeider en miljø-, transport- og anleggsplan. NVE vil også sette vilkår om at Lyse Elnett skal tildekke skjæringer og fyllinger fra veg og areal til transformatorstasjonen for å redusere synligheten av anlegget. Endelig utforming og hvilke tiltak som skal settes inn skal beskrives og avklares i miljø-, transport- og anleggsplanen.

6.2 NVEs vedtak

I medhold av energiloven gir NVE konsesjon til å bygge og drive Helmikstølen transformatorstasjon med følgende elektriske anlegg i Forsand kommune i Rogaland, ref. NVE 201305135-20

- Seks stk bryterfelt, med nominell spenning 132 kV.
- En transformator med ytelse 25 MVA og omsetning 132/22 kV.
- Et koblingsanlegg, med nominell spenning 22 kV.
- Et kontrollhus med areal inntil cirka 85 m².
- En cirka 195 meter lang adkomstveg til Helmikstølen transformatorstasjon, med kjørebane cirka 4 meter.

NVE gir også konsesjon til å bygge om og tilknytte følgende ledninger til Helmikstølen transformatorstasjon:

- En kraftledning fra Flørli kraftverk over en strekning på cirka 670 meter, med nominell spenning 132 kV og tverrsnitt 3x feral nr. 240
- En kraftledning fra Lysebotn til Tronsholen over en strekning på cirka 225 meter, med nominell spenning 132 kV og tverrsnitt 3x feral nr. 240.
- En kraftledning fra Dalen til Lysebotn over en strekning på cirka 600 meter, med nominell spenning 132 kV og tverrsnitt 3x feral nr. 150.

7 NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse etter Oreigningslova

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. oreigningslova § 12.

7.1 Hjemmel

Lyse Elnett AS har i medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Oreigningslova § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter av de omsøkte anlegg. Totalt blir tre grunneiere berørt av Helmikstølen transformatorstasjon og ledningsomleggingen.

7.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Lyse Elnett AS søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- *Tomt til transformatorstasjon og til adkomstveg til transformatorstasjon.*

Arealbehovet til bygging av Helmikstølen transformatorstasjon er beregnet til å være 5815 m². Arealbehovet til bygging av ny adkomstveg til stasjonen er beregnet til å være 2145m².

Lyse Elnett AS søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Kraftledningsgatene*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør ca. 32 meter bred trasé for de aktuelle 132 kV luftledningene. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengtransport i ledningstraséen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget.

7.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter oreigningsloven § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

7.3.1 Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt transformatorstasjon

NVE har vurdert at de negative virkningene av transformatorstasjonen vil i hovedsak være knyttet til synlighet fra fritidsbebyggelse og noe støy, i tillegg til det direkte arealbeslaget for berørt grunneier. Det vises for øvrig til kapittel 5 for NVEs vurdering av hvilke virkninger transformatorstasjonen vil kunne ha for miljø, naturressurser og samfunn.

7.3.2 Vurdering av alternative løsninger

Når det gjelder valg av alternative plasseringer av stasjonen, vil NVE vise til at den omsøkte plasseringen av transformatorstasjon og vegtrase inn til stasjonen er omsøkt etter ønske fra grunneier selv. Grunneier har ikke inngått minnelig avtale med Lyse Elnett på grunn av uenighet om erstatningsutmålingen. NVE har av den grunn ikke funnet grunnlag for å vurdere alternative plasseringer av transformatorstasjonen.

7.3.3 Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i blant annet forsyningssikkerhet og utbygging av fornybar kraftproduksjon avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver.

7.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

NVE har etter en interesseavveining funnet at de samfunnsmessige fordeler som vinnes ved anleggene utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre. Det foreligger derfor grunnlag etter oreigningsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Lyse Elnett AS har søkt om. Det vises til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201305135-24.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. oreigningslova § 16.

NVE forutsetter at Lyse Elnett AS forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

7.5 Forhåndstiltredelse

Lyse Elnett AS søker også om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

8 Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Oreigningslova

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter oreigningslova. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter oreigningslova § 2 nr. 19 er kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter oreigningslova.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Etter at endringen av plan- og bygningsloven trådte i kraft 01.07.09, er ikke lenger kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon omfattet av lovens plandel. Lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting gjelder fortsatt. Unntaket betyr at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

De nye behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngår i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for

eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig. Kraftledninger med anleggskonsesjon er unntatt fra plan- og bygningsloven som helhet – også byggesaksdelen. Unntaket gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling fra kommunen. I denne saken har ikke Tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den. 1. juli 2009, og skal erstatte blant annet naturvernloven. Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

9 Vedlegg B – Sammenfatning av høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet (09.12.2013) har ingen merknader til søknaden.

Kystverket (13.01.2014) har ingen merknader så fremt tiltakene ikke vil medføre negative konsekvenser for sjøvertsferdsel i form av betydelig endrede strøm- og/eller isleggingsforhold ved utløp til sjø.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Helmikstøl transformatorstasjon vil ikke medføre endrede strøm- og/eller isleggingsforhold ved utløp til sjø.

Statens vegvesen (18.01.2014) har ingen merknader til søknaden, men minner om at tiltak som berører fylkesveg 661 skal godkjennes av Statens vegvesen.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Helmikstøl transformatorstasjon vil kreve avkjørsel fra fylkesvei 661. dagens avkjørsel vil måtte flyttes og utbedres. Konesjonssøknaden viser plassering av ny avkjørsel, og Lyse Elnett AS tolker at Statens vegvesen er positive til passeringen.

Rogaland fylkeskommune (23.01.2014) har fremmet administrativ innsigelse til søknadene da de ikke har fått mulighet til å befare planområdene og undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 anses ikke som oppfylt. De mener NVE ikke kan godkjenne søknadene for forholdet til automatisk freda kulturminner er avklart. I brev av 29.06.2015 opplyser de at det er gjennomført befarings og de har på bakgrunn av denne og eget arkiv vurdert at transformatorstasjonen ikke vil komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner. De har derfor ingen merknader til tiltaket.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Undersøkelser iht. kulturminneloven § 9 avventes før eventuell bygging av Helmikstøl transformatorstasjon.

Villreinnemnda for Setesdalsområdet (03.02.2014) opplyser at Helmikstøl transformatorstasjon vil ligge innenfor området som i heiplanen er kategorisert som bygdeutviklingssone. Utover dette har de ingen kommentarer til søknaden om bygging av ny transformatorstasjon.

Marianne Helmikstøl (12.02.2014) er grunneier der transformatorstasjonen er tenkt plassert og er enig med Lyse Elnett AS om plasseringen av stasjonen. Dersom det gis konsesjon foreslår Helmikstøl at det settes vilkår om økonomisk kompensasjon, riving av eksisterende 8,5 kV-ledning og at prosjektet gis en lavest mulig profil i landskapet.

Helmikstøl mener tilbudet om kompensasjon fra Lyse Elnett er for lavt, basert på salg av hyttetomter i området. Hun mener derfor at det ikke bør gis rett til å ekspropriere grunn før de kan dokumentere å ha ført reelle forhandlinger. For øvrig er Helmikstøl positiv til tiltaket, da det kan gi bedre strømforsyning til Daladalen. Hun forutsetter at fiber/bredbånd gjøres tilgjengelig.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Plassering av stasjonen er planlagt i samarbeid med grunneier og adkomstveg ble revidert etter ønske fra grunneier. Erstatningen skal etter Lyse Elnett sin vurdering tilsvare det varige økonomiske tapet

som eiendommen påføres og baseres på verditap på klausulert/ervert areal og ulemper for resteiendom.

Øyvind Sørenvoll (13.02.2014) er positiv til bygging av Helmikstøl transformatorstasjon da det vil gi bedre strømforsyning i dalen og muliggjøre tilkobling av småkraftverk. Dersom det gis konsesjon, ønsker Sørenvoll at det settes vilkår som gjør at anlegget blir minst mulig dominerende i landskapet.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Plassering av stasjon er gjort i samråd med grunneier

Terje Moen (14.02.2014) er positiv til etablering av Helmikstøl transformatorstasjon, da den vil bedre strømforsyningen i dalen og muliggjøre tilkobling av småkraftverk. Moen er opptatt av at transformatorstasjonen blir minst mulig dominerende i landskapet.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Plassering av stasjon er gjort i samråd med grunneier

Småkraft AS (13.02.2014) er innstilt på å betale anleggsbidrag for den produksjon som skal mates inn. Det er en forutsetning at Helmikstølen transformatorstasjon etableres for å kunne bygge ut småkraft i Daladalen og for å få en tilfredsstillende strømforsyning i Daladalen.

Småkraft er opptatt av at Lyse kommer frem til en minnelig ordning med grunneier, og er innstilt på å bidra i meglingen for å komme frem til en avtale med grunneier.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Det vises til svar til uttalelse til grunneieren av tomten for transformatorstasjon.

Fylkesmannen i Rogaland (20.02.2014) opplyser at transformatorstasjonen vil bli liggende nær eksisterende tekniske inngrep og vil etter deres vurdering ikke komme i konflikt med verneverdige forekomster. Fylkesmannen forutsetter at anlegget gis best mulig terrengtilpasning.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Plassering av stasjon er gjort i samråd med grunneier

Torunn Ingebretsen Herabakka (10.02.2014) mener transformatorstasjonen vil forringe området visuelt og er samtidig bekymret for støy. Hun mener dette kan redusere verdien på hytter og hyttetomter. Lyse Elnett AS sitt tilbud til grunneieren av tomten anses som alt for lavt.

Lyse Elnett AS sin kommentar:

Det er utarbeidet en støyutredning som viser at støy for fritidsboligene vil ligge innenfor anbefalte grenseverdier. Det er ikke tatt hensyn til skjermingsforhold i terreng, luft og markabsorpsjon mm, noe som reduserer støyen ytterligere. Lyse Elnett vil i forbindelse med anskaffelse av transformator ha mulighet til å spesifisere en transformator med lavere lydeffektnivå enn det som det er tatt høyde for i utredningen.

Plassering av stasjon er gjort i samråd med grunneier. Angående erstatning, vises det til kommentar til grunneieren.